

העולם הזה והעולם הבא – הערות לשיעור

עיינן כלי יקר שמות כה:לא; ויקרא כו:יב.

הערות צא"י:

ההשקפה "שכל היעודים שבתורה הם למעלה מן הטבע, כי אין זה דבר טבעי שירדו נשמים בזמן שעושין המצוות ויכלא הנשם מן הארץ, כשאין עושין רצונו של מקום ברוך הוא. אמנם מה שתעלה הנפש למקור חוצבה, זהו דבר טבעי אל הנשמה, ואין זה בדרך פלא, אם לא ימנעה העוונות מלעלות אז תעלה מאליה, כמו שיסוד הרוח והאש עולה למעלה מאליו, אם אין לו איזה מונע, כך רוח בני האדם העולה היא למעלה, מאליה, אם לא יעכבו עליה העוונות" – דורשת בירור.

במציאות המושגת בעינינו, משתקף היפוכו של דבר. "שכר ועונש גשמי" אינו אלא תוצאה טבעית ובלתי נמנעת של המעשה עצמו. וכך שנינו במשנה אבות ד:ב, "בן עזאי אומר: הוי ר'ן לַמַּצוּה קָלָה (בַּבְּחִמּוּדָה), ובוֹרָח מִן הָעֵבֶרָה. שְׂמִצּוּה נִזְרָרָת מַצּוּה, וְעֵבֶרָה נִזְרָרָת עֵבֶרָה. שְׂשֹׁכֵר מַצּוּה, מַצּוּה, וְשֹׁכֵר עֵבֶרָה, עֵבֶרָה".

לעומת זאת, יעודי העולם הבא עלומים. וכך שנינו שם משניות טז-יז, "ר'פי יעקב אומר: הָעוֹלָם הַזֶּה דוֹמָה לְפְרוּזְדוֹר בְּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. הַתְּקֵן עֲצָמְךָ בְּפְרוּזְדוֹר, כְּדֵי שֶׁתִּכְנַס לְטָרְקִלִין. הוּא הָיָה אֹמֵר: יִפָּה שְׁעָה אַחַת בְּתִשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים מִזֵּבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא; וְיִפָּה שְׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרֵת רוּחַ בְּעוֹלָם הַבָּא, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה".

למה אין עולם הבא מפורש בתורה? (תשובת צא"י)

ה'חכמה' – כשהיא מאונשת כאשה (כמו סופיה, בתרבות המערב), שרה במשלי ה:כב-ל, "יי קנני ראשית דרפון, קדם מפעליו מאן — ואהיה אצלו אמן, וגומר. חז"ל – בדרשם היקש ראשית=ראשית, "יי קנני ראשית דרפון" עם 'בראשית ברא אלהים' – זיהו את החכמה במשלי עם התורה. ברוח זו נאמר בבראשית רבה פרשת בראשית פרשה א, "אמן – אמן, התורה אומרת: אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, בנוהג שבועלם מלך בשר ודם בונה פלטיין, אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אמן, והאמן אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא דיפתראות, ופינקסאות יש לו, לדעת היאך הוא עושה חדרים, היאך הוא עושה פשפשיין, כך היה הקב"ה מביט בתורה, ובורא את העולם".

אם התורה היא התכנית האידיאית של העולם הזה, כי אז, מה שיש בעולם בגלוי, גלוי בתורה, ומה שאינו גלוי בעולם – אינו גלוי בתורה.